

PROGRAMY ZNAKÓW SŁUŻB

- znak służby dziecku
- znak służby gospodarce
- znak służby kulturze
- znak służby nauce
- znak służby pamięci
- znak służby przyjaźni
- znak służby przyrodzie
- znak służby turystyce
- znak służby wspólnocie lokalnej
- znak służby zdrowiu

ZNAK SŁUŻBY DZIECKU

Harcerstwo jest szkołą życia – ścieżką, po której dziecko, a potem nastoletni człowiek, dzięki pracy nad sobą, wstępuje stopniowo w dorosłość. W harcerskiej tradycji najbardziej naturalną służbą zawsze była ta związana z młodszymi, z troską o ich wychowanie. “Takie będą nasze Rzeczypospolite, jakie młodzieży chowanie...”. Od tego, jak dzisiaj wychowujemy, jakie wzorce i postawy przekazujemy młodym, zależy przyszłość naszego kraju. Służba dziecku to przede wszystkim troska o wychowanie młodego pokolenia – patrzcie, jak wiele jest tu wciąż do zrobienia!

Służba dziecku to również zabieganie o tych najmłodszych, którzy potrzebują pomocy. Dziecko jest bezbronne, narażone na krzywdę, ból, brak miłości, niezrozumienie i beztroskę dorosłych. Często poznaje świat z perspektywy rozbitej rodziny, sierociej samotności, długotrwałej choroby, kalectwa. Ile takich dzieci żyje obok was, w waszej LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI – w sąsiedztwie, na tej samej ulicy, na osiedlu? Obok tych dzieci nie można przechodzić obojętnie. Musimy dostrzegać ich problemy, nawiązywać z nimi bezpośredni kontakt. Musimy znać prawa dziecka, wiedzieć, jak umiejętnie i skutecznie można takim dzieciom pomagać.

Dziecko ma własne poczucie godności, pragnienia, marzenia i... zmartwienia. W miarę możliwości należy wspomagać wychowanie najmłodszych, umiejętnie dostrzegać oraz rozumieć ich potrzeby i problemy. Skutecznie interweniować tam, gdzie dziecku dzieje się krzywda lub niezbędna jest pomoc – oto idea wędrowniczej służby dziecku.

Wypełniać tę wędrowniczą służbę i zdobyć znak można na przykład:

- poznając prawa dziecka (Międzynarodową Konwencję Praw Dziecka, Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy, regulamin uczniowski w szkole, etc.);
- włączając się w pracę samorządów szkolnych oraz będąc rzecznikiem spraw młodych ludzi we władzach samorządowych, np. komisji do spraw dzieci i młodzieży w radzie gminy;
- dowiadując się, jakie instytucje mogą na waszym terenie pomóc dzieciom w trudnej sytuacji bądź podejmując interwencję w wypadku łamania praw dziecka;

- umiejętnie oceniając sytuację dziecka, któremu chcecie udzielić pomocy: warunki rodzinne, materialne, potrzeby;
- podejmując interwencję w odpowiedniej instytucji w przypadku stwierdzenia łamania praw dziecka;
- podejmując próbę pomocy dzieciom w trudnej sytuacji materialnej, np. pozyskując dla nich przybory szkolne, ubranie, organizując kolonie;
- poznając uwarunkowania i etapy rozwoju psychofizycznego dziecka;
- podejmując różnorodne zadania na rzecz dzieci z waszego otoczenia, ze szkoły, osiedla, etc.– budując dla nich bezpieczny plac zabaw, organizując wycieczki, wakacyjne zielone przedszkole, zastępy Nieobozowej Akcji Letniej lub Zimowej, pomagając w nauce, etc.;
- współpracując ze szpitalami dziecięcymi, organizując czas dzieciom przewlekle chorym;
- organizując bądź wspierając pracę gromad zuchowych i drużyn harcerskich, drużyn Nieprzetartego Szlaku;
- organizując w swoim środowisku akcje związane z międzynarodowymi i ogólnopolskimi działaniami na rzecz pomocy dzieciom;
- organizując gromady zuchowe i zastępy podwórkowe w środowiskach zaniedbanych wychowawczo, upośledzonych społecznie;
- organizując tzw. Patrole “Pomocnej Dłoni” do szkół, żłobków, przedszkoli i domów dziecka w celu naprawienia zabawek, pomocy szkolnych, uporządkowania bądź wykonania urządzeń na placach zabaw;
- podejmując stałą (!!!) współpracę z domem dziecka;
- organizując świetlice środowiskowe, w których zapewnicie dzieciom opiekę, pomoc w odrabianiu lekcji, etc.;
- organizując bezpłatne korepetycje z języków obcych (bądź z innych przedmiotów) dla dzieci najuboższych i dla tych, które mają duże problemy z nauką;
- organizując kampanię rozpowszechniającą Konwencję Praw Dziecka.

ZNAK SŁUŻBY GOSPODARCE

Polska znajduje się w trakcie znacznych przemian ekonomicznych i społecznych. Przyszłość naszego kraju i społeczeństwa zależy od tego, czy uda nam się stworzyć zdrową, opartą na zasadach rynkowych, silną gospodarkę. Należałoby kształtować takie postawy i umiejętności, które w przyszłości każdemu z nas zapewnią SAMODZIELNOŚĆ EKONOMICZNA – zaradność, odpowiedzialność za samego siebie, sztukę właściwego gospodarowania. Jako harcerze starsi powinniśmy próbować osiągać indywidualnie pewien poziom życiowej niezależności, zacząć zarabiać pieniądze na swoje potrzeby.

Samodzielność ekonomiczna ma także ogromne znaczenie dla drużyn, szczepów, hufców, harcerskich komend. Musimy więc efektywnie rozwijać gospodarkę finansową i kwatermistrzowską w swoim środowisku harcerskim.

Oto idea wędrowniczej służby gospodarce: dołożyć swoją cegiełkę do tworzenia silnej polskiej gospodarki. Przez upowszechnienie wiedzy ekonomicznej i rozwijanie umiejętności efektywnego gospodarowania należy dążyć do zmiany postaw społecznych, oszczędności materiałów i energii, sprawnego zarządzania, maksymalnego wykorzystania zasobów, samemu przy tym osiągając samodzielność ekonomiczną.

Wypełniać tę wędrowniczą służbę i zdobyć znak można na przykład:

- prowadząc efektywną gospodarkę kwatermistrzowską, majątkową, finansową w swoim środowisku harcerskim – drużynie, szczepie, hufcu;
- organizując akcje zarobkowe, systematyczne przeglądy, naprawy i kompletowanie sprzętu obozowego, zabiegając o pozyskanie harcówki, magazynu na sprzęt drużyny, etc.;
- upowszechniając wiedzę o efektywnym gospodarowaniu majątkiem i działalności gospodarczej;
- przeciwdziałając marnotrawstwu, opiekując się własnością społeczną, chroniąc ją przed zniszczeniem, czuwając nad jej właściwym użytkowaniem, naprawiając, a także wskazując niszczenia lub akty wandalizmu odpowiednim instytucją;
- łącząc letnią wędrówkę z różnymi formami zarobkowania;
- organizując wędrówkę tematyczną dotyczącą systemu finansowego, dowiadując się, jak pracują banki, giełda, biura maklerskie, urzędy podatkowe;
- popularyzując w drużynie, hufcu, szkole wiedzę o nowoczesnych formach oszczędzania pieniędzy;
- stwarzając w swoim środowisku lokalnym bezrobotnym harcerzom starszym i instruktorom możliwość znalezienia pracy.

ZNAK SŁUŻBY KULTURZE

Kto chce żyć pełnią życia, musi umieć czerpać z wartości niesionych przez kulturę. Człowiek, który to potrafi, staje się silniejszy, bogatszy wewnątrz. Kultura tworzy fundament naszego ROZWOJU INTELEKTUALNEGO I DUCHOWEGO. Obcowanie z nią pozwala wiedzieć więcej, patrzeć szerzej i czuć głębiej. Kultura, z którą mamy kontakt na co dzień, to nie tylko wyprawa do muzeum, kina, opery lub teatru. To także czytana książka i dbałość o czystość swojego języka, to kultura wzajemnych stosunków pomiędzy ludźmi. To również kultura wyrażająca się w dbałości o estetykę naszego, często tak bardzo zaniedbanego otoczenia. W takim osobistym wymiarze każdy z nas może być prawdziwym twórcą kultury.

Wszystkie społeczeństwa przez wieki budowały swoje dziedzictwo kulturowe. Znajomość naszej kultury narodowej – polskiej historii i tradycji, dorobku przeszłych pokoleń, dawnej i współczesnej sztuki, jest warunkiem zachowania naszej narodowej tożsamości. Naród istnieje tak długo jak istnieje jego kultura. Współczesna cywilizacja ułatwia dostęp do kultury. Pozwala utrwaląć znajomość własnej i pomaga w poznaniu kultur innych narodów i społeczeństw. Dlatego zawsze warto dzielić się swym dorobkiem i wzajemnie czerpać z posiadanego dziedzictwa, gdyż poznanie osiągnięć kulturalnych innych narodów pozwoli na lepsze zrozumienie otaczającego nas świata.

To jest idea tego znaku służby – przez kontakt z kulturą przyczyniać się do rozwoju intelektualnego i duchowego swoich społeczności, będąc otwartym na dorobek innych kultur codziennie budować ją wokół siebie, utrwalać znajomość kultury narodowej, uczestniczyć w życiu kulturalnym i artystycznym, wzbogacić życie innych ludzi, pomagać im w estetycznym, pięknym kształtowaniu swojego otoczenia, rozwijać wrażliwość na piękno.

Wypełniać tę wędrowniczą służbę i zdobyć znak można na przykład:

- organizując w drużynie, szczepie, hufcu, szkole spotkania ze sztuką;
- organizując bibliotekę drużyny, wieczory z książką, dyskusje poświęcone ciekawej lekturze;
- organizując wyprawy do kina, teatru, opery, filharmonii, spotkania z ludźmi sztuki i kultury;
- organizując harcerskie ogniska, kominki, wieczornice poetyckie, turnieje żywego słowa, konkursy czytelnicze, festiwale piosenki, poezji, teatrów amatorskich, odczyty, harcerskie teatryki podwórkowe dla dzieci, poradnie językowe;
- organizując wieczór kultury europejskiej (lub kultury jakiegoś kraju) w oparciu o materiały i wiadomości zdobyte podczas kontaktów skautowych;
- przeprowadzając zwiad dotyczący krajobrazu kulturowego waszego regionu;
- organizując obozy etnograficzne, zbierając wytwory sztuki i kultury ludowej, zabytkowe narzędzia pracy i organizując ich wystawy, współpracując z muzeami;
- wydając pismo szkolne, organizując radiowęzeł, letnie kino, kiermasz książek, obrazów, płyt, etc.;
- prowadząc klub lub zespół artystyczny prezentujący swój dorobek w środowisku działania,
- upowszechniając kulturę i sztukę, prowadząc np. Kulturalny Portal Harcerski;
- dbając o estetykę otoczenia, organizując akcje porządkowe, etc.;
- organizując ognisko teatralne, plenery plastyczne dla dzieci ze szkół, w których działacie, zakończone wernisażem, wystawami;
- przeprowadzając wędrówki intelektualne śladami: filozofów, artystów, polityków, wybitnych postaci historycznych;
- organizując wędrówki tematyczne dotyczące sfery polityki, świata teatru, kina, etc.;
- próbując swoich pisarskich umiejętności, pisząc do prasy harcerskiej;
- tworząc wakacyjny objazdowy teatr uliczny;
- troszcząc się o sztukę ludową – zepchnięta na margines życia społecznego, egzystuje już tylko w małych wioskach, zbierając i opiekując się obiektami sztuki i kultury ludowej, zbierając i dokumentując zapomniane legendy, piosenki, zwyczaje i obrzędy.

ZNAK SŁUŻBY NAUCE

“Patrz szeroko, i nawet kiedy wydają ci się, że patrzysz szeroko, wciąż patrz szerzej” – mawiał Robert Baden-Powell. We współczesnym świecie zachodzą szybkie zmiany. Są one skutkiem rozwoju naszej cywilizacji. Zmiany w środowisku naturalnym, postęp techniczny, przemiany ekonomiczne, społeczne, polityczne i kulturowe dotyczą wszystkich mieszkańców Ziemi. Są nieuniknione, wiążą się bowiem z każdą dziedziną życia człowieka i społeczeństwa. Globalizacja gospodarki, wyścig technologiczny, zmiany struktury społecznej, ewolucja postaw i systemów wartości, nowe modele zarządzania pogłębiają te procesy. Współczesna cywilizacja musi sobie poradzić z wieloma problemami: ekologicznym, energetycznym, demograficznym, społecznymi i gospodarczymi.

Jesteśmy odpowiedzialni z przyszłość naszej planety. To my stanowimy jej najcenniejszy zasób. Od troski o nasz własny ROZWÓJ INTELEKTUALNY, od naszej wiedzy, umiejętności i wyobraźni zależeć będzie, czy w gwałtownie zmieniającym

się otoczeniu, wobec wielości problemów, którym musimy sprostać, odpowiemy na wyzwania przyszłości.

Taka właśnie jest idea wędrowniczej służby nauce: przygotować się do tego wyzwania, rozwijać się intelektualnie, pogłębiać swoją wiedzę, budować wyobraźnię ludzi, kreować twórcze postawy, dążyć do poszukiwania rozwiązań różnych problemów, z jakimi boryka się człowiek, pobudzać zainteresowanie nauką i nowinkami technicznymi, otwierać innym oczy na problemy współczesnego świata.

Wypełniać tę wędrowniczą służbę i zdobyć znak można na przykład:

- organizując w drużynie, szkole, hufcu, domu kultury grupy samokształceniowe oferujące pomoc w nauce języków obcych, obsłudze komputera, zajęciach sprawiających wam trudność w szkole;
- pogłębiając swą wiedzę, poznając nowe lektury, dyskutując, spotykając się ze specjalistami z różnych dziedzin, uczestnicząc w olimpiadach wiedzy, organizując konkursy, turnieje;
- organizując harcerski klub naukowy, zajmując się różnymi dziedzinami nauki, szukając własnych rozwiązań problemów naszej małej planety;
- prowadząc dyskusję i wymieniając się wiadomościami w gronie skautowym (np. za pomocą Internetu);
- nawiązując kontakt z różnymi instytucjami naukowymi i technicznymi, organizując we współpracy z nimi harcerskie sesje naukowe, odczyty, dyskusje, festiwale nauki;
- myśląc globalnie działając lokalnie, podejmując próbę lokalnego rozwiązania któregoś z globalnych problemów;
- organizując harcerskie obozy naukowe;
- organizując wędrowki tematyczne, dotyczące różnych zagadnień naukowych lub technicznych;
- organizując Harcerski Klub Internetowy, w którym będzie można nauczyć się korzystać z zasobów sieci;
- zapewniając wsparcie hufcom, szczepom i drużyn pod względem obsługi informatycznej i technicznej (prowadzenie stron www, pisanie programów ułatwiających pracę, itp.).

ZNAK SŁUŻBY PAMIĘCI

Od swojego zarania ruch harcerski w Polsce, w sposób szczególnie, akcentował przywiązanie do narodowych dziejów tradycji, odnajdując w bogatej, a zarazem dramatycznej często przeszłości, wzorce do naśladowania i drogowskazy do wędrowki przez życie. Historia –narodowa, skarbnica wiedzy o ludziach, ich dokonaniach i ideach, o umiłowaniu Ojczyzny – towarzyszyła kolejnym harcerskim pokoleniom. Skutecznie uczyła, jak należy bronić wolności i niepodległości w czasach wojen i jak budować życie naszego kraju i społeczeństwa w czasie pokoju.

Potrzebę rozumienia dziejów i wyciągania aktualnych wniosków dostrzegamy, obserwując wydarzenia współcześnie rozgrywające się na naszych oczach w Europie i na świecie. Pamięć “historyczna” jest niezbędna, aby się przygotować do pełnego i świadomego uczestnictwa w życiu społecznym. Musimy zachować pamięć o dziejach naszej rodziny, swojej LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI i całego narodu. Każde ludzkie

pokolenie staje się dłużnikiem swoich przodków i właśnie przez tych, którzy wstąpili już w “czas przeszły” i stali się częścią historii – także dłużnikiem jej samej. “Z książki można powyrywać kartki, a groby zostają”. Na listopadowych cmentarzach też można uczyć się historii ... O ileż łatwiej pojąć wówczas prawdę o “narodach, które tracą PAMIĘĆ – tracą ŻYCIE”. Taka oto jest idea tego znaku wędrowniczej służby – zachować pamięć!

Wypełniać tę wędrowniczą służbę i zdobyć znak można na przykład:

- dokumentując ważniejsze wydarzenia z życia waszej społeczności;
- obejmując stałą opieką lokalne miejsca pamięci narodowej, groby zmarłych instruktorów harcerskich, nauczycieli z waszego środowiska;
- organizując zwiad historyczny, mający na celu odnalezienie miejsc pobojozisk, śladów umocnień, zapomnianych mogił z okresu powstań narodowych, I i II wojny światowej;
- nawiązując kontakt z ludźmi, którzy uczestniczyli w walkach o niepodległość i pracowali w latach pokoju, zbieranie ich wspomnień;
- katalogując miejsca pamięci narodowej: cmentarze, tablice pamięci, miejsca martyrologii, obiekty historyczne;
- odwiedzając pracownie konserwacji zabytków, zapoznając się ze sposobami zabezpieczania zabytków;
- organizując zwiad dotyczący stanu zabytków architektury, zainteresowanie wynikami waszego zwiadu lokalnej prasy, radia, telewizji;
- podejmując interwencje u odpowiednich władz w przypadku niszczenia obiektów historycznych;
- popularyzując wiedzę historyczną, organizując konkursy wiedzy historycznej i kluby miłośników historii;
- opracowując folder lub trasę wędrowki po miejscach pamięci narodowej (danego regionu) – również z myślą o skautach (z objaśnieniami w języku obcym);
- podejmując współpracę z muzeami, izbami tradycji, poznając sposoby inwentaryzowania materiałów historycznych;
- dokumentując historię harcerstwa, zabezpieczając kroniki, wydawnictwa, fotografie, sztandary, proporce, informując o takich działaniach i nawiązując współpracę z hufcowymi i chorągwanymi komisjami historycznymi oraz z Muzeum Harcerstwa;
- odwiedzając i udzielając pomocy samotnym, starym, często chorym instruktorom naszego Związku.

ZNAK SŁUŻBY PRZYJAŹNI

Twórca skautingu Robert Baden-Powell pozostawił nam do wypełnienia ważne zadanie “Szukajcie przyjaciół... Rozszerzajcie pokój i przyjaźń na świecie”. Polskie harcerstwo jest częścią światowego skautingu. Właśnie przez skautowe braterstwo i wzajemne poznanie chcemy szerzyć pokój na świecie. Stwarza to możliwość dzielenia się narodów swoim dorobkiem. Poznanie innych kultur pozwoli nam na twórcze i pokojowe współistnienie. Służba przyjaźni to OTWARCIE NA ŚWIAT. Dzisiaj błyskawicznie jesteśmy informowani o najważniejszych wydarzeniach w różnych zakątkach naszej planety. Ziemia stała się globalną wioską. Poznajemy więc naszych bliższych i dalszych sąsiadów – i tych z państw graniczących z Polską i pozostałych krajów europejskich oraz tych z innych

kontynentów. Poszerzajcie swoją wiedzę o życiu ich mieszkańców. Zaczerpnijcie z wartości niesionych przez ich kulturę. Poznajcie ich historię i tradycje. Odkryjcie smak przyjaźni - wzajemnego zrozumienia, poszanowania odrębności, tolerancji, wzajemnego czerpania z dorobku naszych społeczeństw.

Przyjaźni należy szukać także blisko, wokół siebie. Coraz mniej w nas życzliwości, uśmiechu i bezinteresownej pomocy. W natłoku codziennych zajęć brakuje czasu, by zrobić coś, co przyniesie innym ciepło i życzliwość. Przyjaźń wszystkim kojarzy się z poczuciem bycia potrzebnym, świadomością, że jest ktoś, kto o nas myśli i pamięta. Szukajcie przyjaciół!

Oto idea tego znaku służby – przez otwarcie się na świat – szerzyć pokój, nieść przyjaźń, wzajemne zrozumienie i poznanie. Przez harcerstwo i skauting – rozwijać przyjaźń młodych ludzi i całych narodów. Nieść innym radość i ciepło. Na tym właśnie polega służba przyjaźni.

Wypełniać tę wędrowniczą służbę i zdobyć znak można na przykład:

- uczestnicząc w programie skautowym “Europa dla Ciebie” przez organizację tak zwanych Eurokroków w Polsce lub udział w Eurokrokach za granicą (informacje znajdziecie u pełnomocnika komendanta chorągwi do spraw zagranicznych);
- nawiązując współpracę, zaprzyjaźniając się ze skautami z innych krajów, szukając wśród nich partnerów dla swojej drużyny – informacji, jak tego dokonać szukajcie u pełnomocnika komendanta chorągwi do spraw zagranicznych;
- nawiązując współpracę i kontakt z polskimi drużynami harcerskimi działającymi za granicą;
- nawiązując kontakty wśród Polaków na Wschodzie i organizując akcje pomocy dla polskich szkół na Wschodzie, np. zbieranie polskich podręczników i książek, pomocy i przyborów szkolnych (wcześniej należy się skontaktować z Zespołem GK ZHP ds. współpracy z polskim harcerstwem za granicą);
- pełniąc rolę gospodarzy (opiekunów) drużyny skautowej lub innych gości zagranicznych podczas kursów, zlotów i innych przedsięwzięć;
- organizując zbiórki, przeglądu, konkursy popularyzujące wiedzę na temat innych krajów i regionów świata;
- podejmując w zależności od możliwości bliższe lub dalsze wyprawy w poszukiwaniu przyjaciół – do innych regionów Polski wspólnie z zaprzyjaźnionymi drużynami harcerskimi, do innych krajów wspólnie z partnerskimi drużynami skautowymi;
- odwiedzając ośrodki skautowe i włączając się w realizowane tam programy;
- poznając w tych wędrówkach ludzi, kulturę, tradycje, realia codziennego życia;
- szukając przyjaciół i podejmując współpracę swojej drużyny z kołami innych stowarzyszeń dzieci i młodzieży, nawiązując kontakt z grupami młodzieży nie zrzeszonej i organizując z nimi wspólne przedsięwzięcia;
- organizując w szkole lub w miejscu zamieszkania różne działania upowszechniających ideę Dnia Myśli Braterskiej;
- szukając przyjaciół w kontaktach z innymi drużynami, organizując wspólne wędrówki, obozy, podejmując wspólne zadania programowe, społeczne, kulturalne, społeczne, etc.;
- nawiązując współpracę drużyny z wybraną organizacją społeczną lub instytucją, podejmując wspólnie, ważne dla całej społeczności działania;

- organizując koło przyjaciół harcerstwa wśród waszych rodziców, szukając sojuszników harcerstwa w swoim środowisku, organizując wspólnie z dorosłymi pracę na rzecz waszych społeczności lokalnych, na rzecz ich mieszkańców;
- odnajdując w swoim otoczeniu i udzielając pomocy osobom potrzebującym szczególnej troski i opieki;
- uczestnicząc w corocznym przekazywaniu Betlejemskiego Światła Pokoju;
- organizując Wigilię lub Wielkanoc dla samotnych, potrzebujących pomocy.

ZNAK SŁUŻBY PRZYRODZIE

Współczesna cywilizacja zrobiła już wiele, aby zdegradować życie na Ziemi. Każdego dnia zatruwamy i zaśmiecamy środowisko naturalne. Każdego dnia giną kolejne gatunki fauny i flory. Czy musimy żyć na betonowej pustyni, wśród kikutów wymarłego lasu, dymiących kominów, zatrutych mórz, jezior i rzek?

Przyroda to świat naszych harców. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać. Wśród przyrody przeżywamy harcerską przygodę. W naturze szukamy równowagi ducha. Mamy świadomość, że jesteśmy jej częścią. EKOLOGIA jest naszym sposobem na życie.

Ludzki brak wyobraźni, beztroska, bezmyślność, nieświadomość skutków swego działania są winne tragedii środowiska naturalnego. Zaczniemy chronić przyrodę od zmiany naszych postaw i nawyków, od stosowania zasad ekologii w codziennym życiu i harcerskim działaniu. Zawsze i wszędzie, wykorzystując swoje możliwości, brońmy przyrodę, przeciwstawiając się jej niszczeniu. Poszerzajmy swoją wiedzę, aby skutecznie to robić. Pomóżmy ratować Ziemię – oto idea tego znaku wędrowniczej służby.

Wypełniać tę wędrowniczą służbę i zdobyć znak można na przykład:

- organizując stałą opiekę nad wybranym obszarem leśnym, parkiem miejskim, pomnikiem przyrody, jeziorem, stawem, rzeką, organizując opiekę nad zwierzętami;
- nawiązując współpracę z dyrekcją parku narodowego i wykonując zlecone przez nią prace, podejmując się organizacji patroli przeciwpożarowych i porządkowych, etc.;
- nawiązując współpracę z lokalną prasą, radiem, telewizją, wspólnie przyczyniając się do usuwania zagrożeń w waszym regionie;
- nawiązując współpracę z leśnictwem, nadleśnictwem, administracyjną jednostką ochrony środowiska i wykonując zlecone przez nią prace;
- upowszechniając w swojej gminie, mieście, ideę segregacji śmieci i będąc rzecznikiem tej sprawy w kontaktach z lokalnymi władzami;
- przeprowadzając kampanię na rzecz ekologicznych środków czystości;
- organizując w waszym mieście obchody Międzynarodowego Dnia Wody (23 marca) lub Międzynarodowego Dnia Ziemi (24 kwietnia);
- organizując w hufcu akcję "Sprzątania Świata";
- podejmując zadania "Gry w zielone";
- likwidując dzikie wysypiska śmieci;
- przeprowadzając w hufcu kursy ekologicznego obozowiska;
- organizując "ekologiczny biwak", na których będziecie pokazywać, jak współżyć z przyrodą, nie degradując jej;
- organizując "ekologiczne" stacje, pola namiotowe, campingi, hoteliki obozowe;

- organizując społeczne akcje protestacyjne przeciwko tym, którzy lekceważą sprawy ochrony przyrody i zanieczyszczają środowisko;
- organizując kluby ekologiczne, koła Ligi Ochrony Przyrody, patrole ochrony przyrody;
- przeprowadzając mikrokursy przyrodoznawstwa;
- organizując obozy naukowe poświęcone sprawom ochrony środowiska;
- sporządzając raporty o stanie zagrożeń ekologicznych waszego regionu i przedstawiając je odpowiednim władzom, nawiązując kontakty z instytucjami badawczymi, klubami ekologicznymi.

ZNAK SŁUŻBY TURYSTYCE

Harcerskie życie jest nieustanną wędrówką. Nasze wędrowanie to nie tylko pokonywanie przestrzeni. To przede wszystkim OTWARCIE NA ŚWIAT: ciekawość i umiejętność szukania przygody. Chęć dotarcia tam gdzie znajdziemy coś interesującego i wartego poznania. Czegoś, co pogłębi naszą wiedzę i wzbogaci nas wewnętrznie. Jest odkrywanie nieznanych dotąd miejsc i spotkania nowych ludzi. Wyruszajcie więc na szlak z otwartymi oczyma, a to, co zobaczycie, wzbogaci ścieżkę waszego własnego rozwoju.

Aby móc w pełni korzystać z poznania nowych krajów, społeczeństw i kultur, należy harcerską wędrówkę zacząć od swojego otoczenia – miejsca, w którym żyjemy. Od odkrycia wszystkich jego walorów – historii i tradycji, kultury i dorobku przeszłych pokoleń, przyrody i piękna krajobrazu, spotkania ludzi tam żyjących, poznania ich spraw i problemów.

Wędrówka jest okazją do wykazania się harcerskimi umiejętnościami – znajomością zasad obowiązujących na szlaku, samodzielnością, sprawnością organizacyjną, wiedzą zaczerpniętą ze wszystkich technik harcerskich. Wędrówka łączy, umacnia harcerskie bractwo, jednoczy nas wobec zadania dotarcia do wspólnego celu. Wędrówka to także odpoczynek. Niewiele rzeczy daje tyle odprężenia, co kontakt z przyrodą. Dlatego musimy dbać, by ciągle mieć gdzie wędrować. Jest to więc także służba tym, tym którzy przyjdą po nas, tak, by i oni mogli wyruszyć na swój szlak, by mieli szansę zobaczyć i poznać nowe rzeczy.

Taka jest idea tej służby – przez turystykę i krajoznawstwo otworzyć się na świat, wędrować, poznawać i odkrywać to, co przynosi szlak i przecierać nowe ścieżki dla innych. Zachęcać do takiego właśnie sposobu spędzania czasu, pomóc zrozumieć innym, co daje wędrówka.

Wypełniać tę wędrowniczą służbę i zdobyć znak można na przykład:

- organizując innym – zaprzyjaźnionej drużynie, koleżankom i kolegom ze szkoły, młodszym dzieciom, rodzicom, znajomym i nieznanym – wędrówki do wybranego celu, na wybranej trasie, na wybrany temat (np. wyprawy etnograficzne, historyczne, społeczne, przyrodnicze);
- uczestnicząc w inwentaryzacji zabytków, obiektów przyrody, obejmując je stałą opieką;
- nawiązując współpracę i podejmując wspólne przedsięwzięcia turystyczne z PTTK, SKKF, TKKF, PTSM i innymi organizacjami (np. sportowymi);
- uprawiając turystykę kwalifikowaną, zdobywając odznaki turystyczne (np. OTP, GOT) i krajoznawcze własnego miasta, regionu, Polski;

- zdobywając uprawnienia PTTK: Organizatora Turystyki (OT), Młodzieżowego Organizatora Turystyki (MOT);
- porządkując, znakując lub konserwując trasy turystyczne, opracowując mini-przewodniki, popularyzując wędrówkę (wystawy, audycje w radiowęźle szkolnym, artykuły w pisemkach szkolnych i prasie młodzieżowej);
- prowadząc stanicę, bazę turystyczną i organizując dla korzystających z niej program turystyczny;
- organizując obozy, złazy, tematyczne obozy wędrownicze etc.;
- organizując rajdy prezentując folklor, kulturę, historię i współczesność różnych regionów Polski;
- organizując harcerskie muzeum etnograficzne;
- nawiązując współpracę z Państwową Służbą Ochrony Zabytków;
- zbierając legendy, opowiadania, podania ludowe z różnych regionów Polski;
- nawiązując współpracę za skautami z innych krajów i organizując i organizując wspólnie wyprawy zagraniczne;
- opracowując folder, informator, album o swojej miejscowości (także w języku obcym, z przeznaczeniem dla zaprzyjaźnionej drużyny skautowej).

ZNAK SŁUŻBY WSPÓLNOCIE LOKALNEJ

Każdy z nas ma swoje miejsce na ziemi – dom, ulice, osiedle, miasto... Każdy jest też częścią określonej wspólnoty – rodziny, zastępu, drużyny, klasy, szkoły, mieszkańców tego samego domu, ulicy, osiedla, gminy... Czy czujecie się odpowiedzialni za swoje miejsce na Ziemi? Czy czujecie się z nim związani? Co wiecie o życiu swojej SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ?

“Starajcie się zostawić świat trochę lepszym niż ten, któryście zastali...” – takie zadanie postawił skautkom całego świata założyciel skautingu Robert Baden-Powell. Jeśli na miarę swych możliwości chcecie tego dokonać, musicie być blisko życia swojej wspólnoty. Popatrzcie wokół siebie. Sami najlepiej możecie dostrzec sprawy dla was i dla niej najważniejsze. Stawiajcie pytania i szukajcie odpowiedzi – co wspólnie możemy zrobić dla swego miejsca na Ziemi? Dowiedzcie się, jak zarządza się naszym osiedlem, wsią, gminą? Znajdźcie sposób, w jaki młodzi ludzie w gminie, korzystają z zasad demokracji, mogą skutecznie wpływać na te ważne sprawy.

Taka jest idea znaku tej wędrowniczej służby: próbować ulepszać świat, zaczynając od siebie, własnego otoczenia, miejsca zamieszkania i społeczności lokalnej. Trzeba starać się poznać jej życie, nauczyć się odpowiedzialności za swoją wspólnotę, być rzecznikiem jej ważnych spraw, podając na jej rzecz skuteczne działania.

Wypełniać tę wędrowniczą służbę i zdobyć znak można na przykład:

- uczestnicząc w pracach samorządu szkolnego;
- poznając zasady działania władz i instytucji samorządowych, spotykając się z radnym, posłem, uczestnicząc w posiedzeniu rady osiedla, rady gminy lub miasta;
- odkrywając historię swojego domu, ulicy, osiedla, miasta;

- organizując zwiad społeczny, zapoznając się z najważniejszymi dziedzinami życia swojej społeczności: strukturą gospodarki i zatrudnienia, problemami mieszkańców, sytuacją społeczną, krajobrazem kulturowy, tradycjami, etc.;
- poznając problemy i sprawy istotne dla tej społeczności, odpowiadając sobie na pytanie, co chcielibyście zmienić i ulepszyć w swoim życiu, otoczeniu i w życiu członków waszej wspólnoty lokalnej;
- będąc rzecznikiem ważnych spraw w kontaktach z władzami samorządowymi;
- dowiadując się w jaki sposób młodzi ludzie mogą wpływać na ważne problemy swojej lokalnej społeczności, na przykład organizując zbiórkę, na którą zaprosicie członków komisji do spraw dzieci i młodzieży rady gminy;
- organizując zbiórkę, na której poznacie Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, dowiedziecie się, jakie macie prawa i powinności obywatelskie;
- uczestnicząc w ważnych wydarzeniach z życia osiedla, gminy, miasta;
- przygotowując się do czynnego udziału w wyborach samorządowych;
- szukając w waszym osiedlu, mieście, gminie, pola działania dla młodych ludzi, czegoś, co wyzwoli ich aktywność.

ZNAK SŁUŻBY ZDROWIU

Robert Baden-Powell napisał kiedyś, że “życie skauta jest nieustanną wędrówką ku szczęściu”. Powinniśmy starać się żyć w taki sposób, aby sił i sprawności wystarczyło nam na całą życiową wędrówkę. Dlatego musimy umieć troszczyć się o ZDROWIE I KULTURĘ FIZYCZNA, unikać zagrożeń, które niesie ze sobą współczesna cywilizacja.

Dbalność o własne zdrowie to znajomość i przestrzeganie zasad higieny osobistej, jak również racjonalny tryb życia oraz rzetelna wiedza o możliwościach zapobiegania chorobom cywilizacyjnym. To także świadomy, mądry wybór pomiędzy szacunkiem dla własnego zdrowia, a uzależnieniem od nałogów: narkotyków, alkoholu, tytoniu. Przede wszystkim jednak jest to ruch, sport i troska o swoją sprawność fizyczną.

Cywilizacja niesie ze sobą przeróżne zagrożenia życia i zdrowia: wypadki przy pracy, nieszczęśliwe zdarzenia, katastrofy komunikacyjne. Musimy umieć im zapobiegać; bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa na ulicy, w pracy, podczas zabawy. Powinniśmy być przygotowani, aby w takich nadzwyczajnych sytuacjach udzielić pierwszej pomocy. Trzeba więc znać podstawy ratownictwa.

Taka jest idea tej wędrowniczej służby: uczyć, zachęcać i propagować troskę o własne zdrowie i przestrzegania higieny osobistej; zapobiegać chorobom cywilizacyjnym, dbać o swoją sprawność i kondycje fizyczną, upowszechniać znajomość zasad pierwszej pomocy.

Wypełniać tę wędrowniczą służbę i zdobyć znak można na przykład:

- poznając etapy rozwoju psychologicznego młodego człowieka i warunki jego prawidłowego przebiegu;
- pokazując innym, na czym polega racjonalny tryb życia, jak zdrowa się odżywiać, jakie są przyczyny chorób cywilizacyjnych, jak radzić sobie ze stresem, etc.;
- stając się honorowy krwiodawcą;
- ucząc zuchy z zaprzyjaźnionej gromady lub dzieciaki z młodszej klasy w szkole zasad higieny osobistej;

- poznając i upowszechniając wiedzę o genezie wprowadzenia do Prawa Harcerskiego 10 punktu;
- organizując dla uczniów, kolegów spotkania dyskusyjne, na których spróbujecie odpowiedzieć na pytanie, dlaczego młodzi ludzie sięgają po alkohol i narkotyki, jakie zagrożenia niesie ze sobą nikotynizm oraz bierne palenie;
- organizując w swojej szkole akcje upowszechniania wiedzy o niebezpieczeństwach jakie niosą ze sobą nałogi. Pomyślcie o sposobach ich zwalczania. Pokażcie, jakie instytucje i organizacje na waszym terenie mogą pomóc młodym ludziom w walce z uzależnieniem (kluby anonimowych alkoholików, inne). Zaproście do pomocy specjalistów z tych instytucji;
- nagłaśniając wśród dorosłych Światowy Dzień bez Papierosa
- organizując w swym środowisku imprezy sportowe, hufcową lub osiedlową olimpiadę sportową, propagując nowe dyscypliny sportu;
- pracując jako wolontariusze w pogotowiu ratunkowym, domach spokojnej starości, ośrodkach pomocy społecznej;
- zdobywając Odznakę Ratownika Medycznego ZHP;
- pełniąc na obozie, rajdzie, biwaku, zlocie służbę medyczną;
- dbając o przestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas wszystkich zajęć harcerskich;
- zdobywając uprawnienia młodszego ratownika WOPR;
- organizując w szczepie, hufcu, szkole kurs pierwszej pomocy;
- wykonując wspólnie ze specjalistą z obrony cywilnej mapę zagrożeń chemicznych, ekologicznych, komunikacyjnych i innych waszego regionu;
- pomagając w zapewnieniu dzieciom bezpiecznej drogi do szkoły.